

TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VỀ HÀM LƯỢNG THÔNG TIN CỦA LỢI NHUẬN CÔNG BỐ TRONG LĨNH VỰC TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG

Ngày nhận: 22/11/2015
Ngày nhận lại: 11/01/2016
Ngày duyệt đăng: 10/7/2016
Mã số: 7-16-33

Đào Nam Giang (*)

Tóm tắt: Bài viết tổng kết các nghiên cứu đánh giá về tính hữu ích hay hàm lượng thông tin (*informativeness*) trong chỉ tiêu lợi nhuận báo cáo của các ngân hàng thương mại (NHTM) theo 3 hướng chính: các nghiên cứu đánh giá về mối quan hệ giữa lợi nhuận báo cáo và giá cổ phiếu của ngân hàng hay còn gọi là giá trị thích hợp của lợi nhuận (*value relevance*); các nghiên cứu về khả năng dự báo lợi nhuận tương lai hay còn gọi là tính bền vững của lợi nhuận (*earnings persistence*); các nghiên cứu về khả năng dự báo luồng tiền tương lai của lợi nhuận báo cáo (*cashflow predictability*). Hướng nghiên cứu thứ nhất khá phổ biến trong lĩnh vực ngân hàng. Hai hướng nghiên cứu còn lại mặc dù khá phổ biến trong các nghiên cứu về chất lượng lợi nhuận báo cáo nói chung cho các lĩnh vực phi tài chính, nhưng chưa thực sự được khai thác nhiều trong lĩnh vực ngân hàng. Trong khi đó, với điều kiện của Việt Nam, hai hướng nghiên cứu sau lại có thể là một sự bổ sung rất có ý nghĩa cho hướng nghiên cứu thứ nhất để có thể đánh giá về hàm lượng thông tin của chỉ tiêu lợi nhuận công bố. Việc nghiên cứu và lượng hóa hàm lượng thông tin của chỉ tiêu lợi nhuận công bố của các NHTM Việt Nam sẽ cung cấp những thông tin ý nghĩa cho các nhà hoạch định chính sách cũng như quản trị ngân hàng.

Từ khóa: Chất lượng thông tin lợi nhuận kế toán (*earnings quality*), hàm lượng thông tin của lợi nhuận công bố (*informativeness of earnings*), tính bền vững của lợi nhuận (*earnings persistence*), khả năng dự báo luồng tiền trong tương lai.

Giới thiệu

Sau các cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu và đặc biệt là những bê bối tài chính liên quan đến các ngân hàng lớn như Lehman Brother hay BearStern, Northern Rock..., các nhà làm chính sách cũng như công chúng đặc biệt quan tâm tới tính đáng tin cậy hay chất lượng của thông tin kế toán công bố nói chung và đặc biệt là chỉ tiêu lợi nhuận kế toán. Các nghiên cứu thực nghiệm trong lĩnh vực này có thể được chia thành hai nhóm. Nhóm thứ nhất là các nghiên cứu dựa trên cách tiếp cận thông tin lợi nhuận báo cáo có chất lượng tốt, phần

ánh trung thực tình hình tài chính của đơn vị và không bị bóp méo bởi các hành vi thao túng số liệu kế toán của nhà quản trị. Với cách tiếp cận này, các nhà nghiên cứu căn cứ vào động cơ của nhà quản trị và xác định nếu lợi nhuận báo cáo thao túng thì sẽ có đặc điểm gì, từ đó xác định các tiêu chí và thước đo tương ứng về chất lượng thông tin. Các nghiên cứu này có thể được gọi là các nghiên cứu về hành vi thao túng lợi nhuận báo cáo (*earning management*) (Leventis và Dimitropoulos, 2012; Fonseca và González, 2008; Ahmed, Takeda và Thomas, 1999). Nhóm thứ hai là các nghiên cứu dựa trên cách tiếp cận nếu thông tin lợi nhuận